

Retssystem og juridisk metode

Spøtspørgsmål

Kapitel 2: Juraens discipliner

1. Hvorfor foretager man en opdeling i forskellige juridiske discipliner?

Man har af pædagogiske og arbejdsmæssige grunde valgt at opdele jura i forskellige discipliner, og denne opdeling fungerer som baggrund for viden og forståelse for retlige områder. Disciplinindelingen er nødvendig men ikke absolut. Mange retlige spørgsmål finder deres fulde svar ved at hente viden fra flere discipliner.

En sådan opdeling gør det muligt at foretage en mere præcis fremstilling af gældende ret, da det ikke er muligt at fremstille hele den gældende ret på én gang. Alt i alt er disciplinopdelingens formål at skabe et grundlag for viden og forståelse af bestemte former for retlig regulering.

2. Hvilken retskildemæssig betydning har den juridiske litteratur?

Den juridiske litteraturs hensigt er først og fremmest at klarlægge den retstilstand, som kan udledes ved anvendelsen af egentlige retskilder. Den juridiske litteraturs karakter er derfor ikke primært af normativ art. Derimod kan litteraturen have indflydelse på løsningen af retlige konflikter, og er på én og samme tid med til at sikre stabilitet i det komplekse retssystem, men leverer samtidig også argumentatoriske baggrunde for retslig forandring.

3. Hvad forstås ved retsdogmatik?

Retsdogmatikken har til hensigt at beskrive gældende ret (de lege lata – Peter Blume s. 40). Med dette menes en beskrivelse af retstilstanden, som den er på det givne tidspunkt. Selvom retsdogmatikken skrives i et distanceret og objektivt sprog, kommer forfatteren ofte med en selvstændig analyse. Derfor kan retsdogmatikken karakteriseres som en skabende og til dels fortolkende proces, der baserer sig på fagligt kvalificerende læsninger af retskilder.

Retsdogmatik, retsvidenskab, der beskæftiger sig med at beskrive, fortolke og systematisere gældende ret. Inden for retsdogmatikken kan der dog også forekomme såkaldte de lege ferenda-betragtninger, dvs. retspolitiske forslag til nye retsregler. Retsdogmatikken er opstået for at tilgodese især den juridiske professions praktiske behov for analyser af retstilstanden.

4. Hvad taler hhv. For og imod at foretage en opdeling mellem offentlig ret og privatret?

- Juridisk set - den er retfærdig hvis den er ens for alle på samme niveau
- Materielle retfærdig
  - En vurdering af det individuelle forhold

5. Er retspolitik en del af juristernes opgave?

Retten er under konstant forandring, og det er derfor ikke udsædvanligt, at regler bliver ændret. Disse forandringer bliver gennemført gennem en retspolitisk proces. Dette vedrører ikke i første række juristerne som er ansat til at udføre retspolitik, herunder udarbejde lovforslag. Det skyldes, at forandringer er en del af arbejdsfunktionen, og de forslag, som stilles, skal være i overensstemmelse med det politiske niveau. I stedet har retspolitik større interesse i relation til den fritstående jurist og juraen i almindelighed.

Traditionelt set er juraen forbundet med nutidig gældende ret, men efter den omstændighed, at retten altid er i bevægelse, er juraen også interesseret i den fremtidige ret.

Retsdogmatik → regler om gældende ret

Retspolitik → juristen vurderer hvorvidt gældende ret er rimelig og lever op til samfundets grundværdier, og gør de ikke det, da kan man gå ind og tilpasse/regulere de gældende normer. Dermed kan juristen udtale sig om, hvordan gældende ret kan ændres samt om gældende ret bør ændres.

Politik → de politiske drøftelser som så lægger til grund for en lov

Tre regler - juridiske problemstillinger:

- Regler i gældende ret
- Er gældende regler i overensstemmelse med de grundlæggende værdier
- Er der behov for ændring af gældende ret?

Kapitel 4: Juridisk informationssøgning

1. Hvad kan man finde i Lovtidende?

Lovtidende er den formelle publicerings platform for alle love, og har været det siden 1871. Lovtidende udkommer i 3 afdelinger, hvoraf afdeling A har særlig interesse, da det er her de almindelige love offentliggøres. Lovbekendtgørelser og administrative bekendtgørelser offentliggøres ligeledes i Lovtidende (derfor alle retsfor skrifter, der pålægger borgerne rettigheder og pligter.). Opdaterede love bliver udgivet dagligt i Lovtidende (formulering)

Alle retsfor skrifter, der pålægger borgerne rettigheder og pligter, er offentliggjort i Lovtidende.

- A → Fremsatte lovforslag

Ændringer i reglers formidlingsformer (kodifikationer og kompilationer) udtrykker et ønske om at gøre reglerne mere kendte af de organer, der skal anvende dem, og dermed styrke reglernes effektivitet. Det styrker samtidig retssikkerheden, da reglerne bliver mere tilgængelige og borgerne derved lettere kan finde ud af, hvilke regler der gælder.

7. Er retten altid skabt af institutioner?

Retten er ikke altid skabt af institutioner, da denne også kan være menneskeskabt. Retten kan altså også opstå som følge af borgernes praksis, idet sådanne regler ofte bliver kaldt *retssædvaner*.

Disse regler er principielt lige så forpligtende som de der er skabt af institutioner, selvom det kan være svært at vide præcis hvornår de opstod og hvornår de ikke længere er gældende. Er der tvivl om dette kan det fastslås ved en domstol.

8. Kan man bruge hemmelige regler?

Ja, man kan bemærkelsesværdigt nok godt benytte hemmelige regler i Danmark. Det er nemlig ikke en forudsætning for anvendelsen af regler eller retskilder, at disse er blevet offentliggjort. Dette betyder, at en retlig afgørelse kan være baseret på retskilder, som ikke alle kender. En sådan hemmelig ret forekommer ikke acceptabel set med nutidens øjne, men der er mange eksempler på hemmelig ret op gennem historien. I nutidens Danmark forekommer der enkelte retskilder, der ikke er alment tilgængelige og der findes ikke en generelt pligt til at gøre dem tilgængelige - heller ikke retskilder skabt af offentlige organer. Dette er bemærkelsesværdigt, den danske retssikkerhed taget i betragtning.

9. Bliver retlige regler overholdt?

Retlige regler bliver ikke altid uden videre overholdt, men som oftest, idet der generelt i samfundet hersker respekt for retten.

Retlige regler bliver ikke altid overholdt, men der er heller ikke altid konsekvenser ved, at retlige regler ikke overholdes. Når der indføres nye regler er det heller ikke altid givet, at de bliver overholdt med det samme - man kan tale om, at virkeligheden skal have tid til at ændre sig med reglerne. Selvom retlige regler er normative er de ikke altid styrende i praksis - dette kaldes en legalistisk fejlslutning.

Når retlige regler ikke overholdes kan det skyldes:

- Modstand mod reglerne, fordi de ikke opleves som rimelige eller retfærdige.
  - At der reelt ikke er noget ønske om, at reglerne skal fungere (falsk normativitet)
- Manglende kendskab til reglernes eksistens eller reglernes betydning

1. Hvad forstås ved henholdsvis materiel ret, processuel ret og sanktionsorienteret ret?

Retlige regler kan kategoriseres ud fra den form for regulering, som de medfører. Her kommer tre reguleringstyper, hvis sammenhæng går ud på, at de er gensidigt afhængige. De vil som regel alle indgå i og være nødvendige for realiseringen af reguleringens formål.

Materiel ret (den primære ret):

Den materielle ret angiver den måde, samfundet skal være indrettet på. Den fastlægger hvorledes borgere, virksomheder og myndigheder skal agere i samfundet. Indholdsmæssig regulering, hvori det fastlægges, hvorledes et bestemt retsforhold er ordnet. Fx hvilke former for markedsføring er lovlige, regler som fastsætter miljøkrav, regler for hvornår en købeaftale er gyldig, osv.

Eftersom den materielle ret ikke altid bliver overholdt, ville retssystemet ikke opfylde sin samfundsmæssige opgave ved kun at gøre brug af materiel ret. Der er brug for flere reguleringstyper.

Processuel ret:

Den processuelle ret regulerer, hvorledes retlige konflikter behandles. Den foreskriver, hvilke fremgangsmåder der skal følges, når retlige afgørelser og dispositioner skal foretages. fx forvaltningslovens § 19, hvor den berørte borger skal udtale sig, inden afgørelsen træffes.

De processuelle regler er som udgangspunkt neutrale i forhold til materielle ret. Procesreglerne angiver de retlige betingelser for at realisere den materielle ret og spiller dermed en central rolle i forhold til at realisere materiel ret. Det er ikke nok at have ret. Man skal også kunne få ret.

Sanktionsorienteret ret:

Regler der angiver de sanktioner eller reaktioner, der kan benyttes, når den materielle ret ikke bliver overholdt. Fx strafferegler vedr. drab og voldtægt. Erstatningsretlige regler (dvs. erstatning) hører også under en af de reaktioner, retssystemet gør brug af. Der er brug for retlige reaktioner, da materiel ret ikke uden videre kan forventes overholdt i alle tilfælde.

Disse tre former for regler optræder som regel i samme regelsæt og det bidrager til rette forståelse af en lov at fastlægge de enkelte reglers karakter.

2. Hvad er en forholdsnorm og hvad er en kompetencenorm?

Man kan også kategorisere reglerne ud fra den reguleringsmæssige funktion, de tilsigter at varetage. I denne kategorisering skelner man mellem forholdsnormer og kompetencenormer.

rum tid til at tilvænne sig reglerne i loven. Ydermere kan der indsættes en revisionsklausul.

Intertemporal ret = intertemporal ret, (1. ord af inter- og lat. temporalis, af tempus 'tid'), regler, der regulerer retsreglers tidsmæssige anvendelse. De intertemporale regler afgør, om en ny lov, der er trådt i stedet for en ældre lov om samme emne, skal anvendes på et konkret retsforhold, fx et længerevarende kontraktforhold. (den store danske)

For at en lov skal få virkning som en lov, skal den først offentliggøres/kundgøres jf. grundlovens §22 (sker i lovtidende)

6. **Hvad er en lovbekendtgørelse?**

Jf. spørgsmål 2, kapitel 4

Forskellen på en bekendtgørelse og lovbekendtgørelse:

I tilfælde af ændringer af loven, kan der udstedes en lovbekendtgørelse der sammenfatter de eksisterende love og ændringsloven. Således vil en lovbekendtgørelse kun indeholde gældende love. Dette gøres blandt andet for at undgå, at der hos juristerne opstår forvirring omkring hvilke regler der er gældende. En bekendtgørelse er derimod et administrativt forskrift, der er bindende for borgerne og derfor fungerer på samme måde som en lov. En bekendtgørelse skal have hjemmel i lov.

Der findes ikke forarbejder til lovbekendtgørelser, det er kun til den enkelte lov, at der findes forarbejder.

7. **Hvorfor bliver der udstedt administrative retsfor skrifter?**

De administrative forskrifter findes, fordi det i et omskifteligt samfund ville være en omstændelig proces, hvis alle problemstillinger skulle udmønte sig i en lov. Nogle regler skal ikke nødvendigvis være permanente, og der kan i forskellige situationer være behov for justering af reglerne, hvor det tidsmæssige perspektiv i at få det behandlet i Folketinget ikke stemmer overens med reglernes formål. Som eksempel kan nævnes kogalskabens betydning for okseproduktionen, hvor der i perioder er opstået et pludseligt behov for at forbyde T-bone steaks. Det skal dog nævnes, at også administrative forskrifter *kan* behandles i Folketinget.

8. **Hvornår kan sådanne forskrifter udstedes?**

De administrative forskrifter skal have hjemmel, eksempelvis i en lovgivning. Det vil sige, at der skal være en lovregel der gør det muligt, at udstede en administrativ regel på et givent område. Den administrative forskrift må derudover ikke være i modstrid med en lov (undtagelse: derogation = lovbestemmelse der tillader at den er i modstrid). Hjemlen kan dog også findes blot i eksistensen af myndigheder og deres kompetence til at udstede forskrifter (anstaltsordninger), der dog ikke anses som det sædvanlige. Normalvis vil forskrifter der er bindende for borgerne have lovhjemmel.

kan dog give et vink om dens eventuelle status af præjudikat. Jo mere generelt (og jo mindre konkret) dommens præmisser udformes, jo større er chancerne for, at dommen er et præjudikat.

17. Hvad taler for og imod, at domstolene er retsskabende?

Ad for: Domstolene fastlægger i praksis gældende ret. Endvidere oplever domstolene, hvordan lovgivningen og reglerne virker i praksis og er derfor nærmest til at opdage eventuelle mangler og uhensigtsmæssigheder. ”De forskellige retskilder mødes i afgørelsen, der tydeliggør indholdet af den retlige regel eller norm”, se s. 251 øverst.

Ad imod: Domstolene mangler demokratisk legitimitet (som udgangspunkt er den lovgivende magt hos Folketinget). Det er for vidtgående at identificere gældende ret med de regler (normer), som tillægges betydning i domsbegrundelser. ”Det må dog tages i betragtning, at mange retlige spørgsmål aldrig bliver forelagt for domstolene, og især at indholdet af den retlige regulering kan være bestemt af en bred vifte af retskilder og ikke blot af de dommerskabte regler”, se s. 251 nederst.

18. Hvad karakteriserer administrative afgørelser?

Administrative afgørelser bliver truffet af administrative myndigheder, som fx forvaltningen. De administrative afgørelser er vigtige for den enkelte borgers retsstilling – derfor må disse afgørelser have en retskildemæssig betydning. Fordi administrative afgørelser kan ankes til en domstol, er de ikke altid afgørende for udfaldet af en konkret sag.

Desuden kan ombudsmanden give en vurdering af den administrative afgørelse, og eventuelt være med til bidrage til en ændring af afgørelsen.

Disse typer afgørelser er ofte mere lukkede end de judicielle.

Marias besvarelse:

De tillægges normalt ikke samme betydning som judicielle afgørelser i og med de altid kan indbringes for domstolene. Administrativ praksis kan dermed underkendes ved domstolene. Endvidere er procesordningen anderledes end ved domstolene og må generelt karakteriseres som mere lukket og dermed også mindre i overensstemmelse med idealet om retfærdighed. Parterne er ikke tillagt samme centrale position. Generelt gælder, at administrativ praksis vil forsøge at være i overensstemmelse med den praksis, som domstolene fastlægger.

19. Hvilken betydning har ombudsmandens udtalelser?

Ombudsmanden er institueret på baggrund af grundlovens §55. Ombudsmanden har ikke kompetence til at træffe eller ændre forvaltningens afgørelser, men kun at vurdere hvorvidt administrative afgørelser er blevet truffet korrekt. Ombudsmandens udtalelser vil ofte indeholde en kritik af den administrative afgørelse, samt en tilkendegivelse af hvordan regler og principper bør anvendes.